

آیین نامه شورای راهبری حوزه های علمیه خواهران

(پیش نویس پاییز ۱۳۹۵)

۱۳۹۵/۱۰/۱۲ < موشح: «راهبری» واژه ای قدیمی در زبان فارسی است و با واژه «راهبردی» که اخیراً به زبان فارسی افزوده شده است متفاوت می باشد. راهبرد معادل انگلیسی Strategy توسط فرهنگستان قرار داده شده است و واژه «راهبردی» معادل Strategic در نظر گرفته شده^۱. فرهنگستان این دو معنا را برای راهبرد بیان نموده: ۱ فن و علم توسعه نیروها و منابع نظامی و به کارگیری آنها در زمان جنگ برای تأمین حداکثر منافع ملی و افزایش احتمال پیروزی و ۲ برنامه ریزی و مدیریت منابع ملی اعم از اقتصادی و سیاسی و نظامی برای دستیابی به حداکثر منافع ملی در زمان صلح و افزایش احتمال پیروزی در زمان جنگ^۲. «مدیریت راهبردی» در ویکی پدیا این طور تعریف شده است: ۱ یک تجزیه و تحلیل در خصوص مسایل مهم و برجسته سازمان است که توسط راهبران ارشد سازمان به نمایندگی از مالکان، به منظور کنترل منابع در محیط های خارج از سازمان، اتخاذ می شود. این فرایند شامل مشخص کردن ماموریت، چشم انداز، دارایی های سازمان و توسعه برنامه های و سیاست سازمان های سازمان و همه فعالیت هایی که برای نیل به آنها نیاز است، نیز می شود. ۲ مدیریت استراتژیک را مجموعه ای از تصمیمات و اقدامات مدیریتی خوانده اند که عملکرد بلندمدت یک شرکت را تعیین می کند. مدیریت استراتژیک شامل رصد محیطی (هم خارجی و هم داخلی)، تدوین استراتژی (برنامه ریزی استراتژیک یا بلندمدت)، پیاده سازی، ارزیابی و کنترل استراتژی است^۳. در حالی که «راهبری» در لغتنامه دهخدا این طور تعریفی دارد: رهبری. عمل راهبر. هدایت و دلالت و راهنمایی^۴. و در ویکی پدیا این طور تعریف شده است: راهبری شرکتی یا راهبری بنگاه یا حاکمیت شرکتی یا حاکمیت بنگاه، طبق تعریف ارائه شده از سوی سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، عبارت است از رویه ها و فرایندهایی که طبق آن ها سازمان هدایت و کنترل می شود. ساختار راهبری شرکتی توزیع حقوق و مسئولیت ها بین فعالان مختلف سازمان - مثل هیئت مدیره، مدیران، سهام داران، و دیگر ذی نفعان - را مشخص می کند؛ و قواعد و رویه هایی را برای تصمیم سازی معین می کند^۵.

۱ <http://www.vajehyab.com/farhangestan/%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A8%D9%8F%D8%B1%D8%AF%DB%8C>

۲ <http://www.vajehyab.com/farhangestan/%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A8%D9%8F%D8%B1%D8%AF>

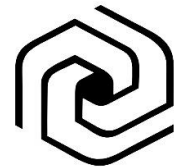
۳

https://fa.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D8%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C%D8%AA_%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A8%D8%B1%D8%AF%DB%8C

۴ <http://www.vajehyab.com/dehkhoda/%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A8%D8%B1%DB%8C>

۵

https://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B1%D8%A7%D9%87%D8%A8%D8%B1%DB%8C_%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA%DB%8C

مرکز مدیریت حوزه‌های علمی و پژوهشی
مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی تعلیم و تربیت

مقدمه :

اطمینان به عقل و خرد جمعی و استفاده از نظرات کارشناسی و تخصصی و سهم شدن در عقول دیگران به جهت بهره گیری برای هدایت امور به مجرای صحیح ، حرکت به سمت تعالی را نتیجه خواهد داد .

موشح: این گزاره «همیشه درست» نیست. صرفاً زمانی استفاده از عقول جمعی «تعالی» را نتیجه می‌دهد که صاحبان عقل جمعی، اهل حق و در جهت حق باشند. و الا که در جهان امروز بسیار می‌بینیم عقول جمعی توانسته سرعت فزاینده‌ای به سوی سقوط جوامع و تمدن‌ها پدید آورد. بنابراین؛ لازم است در این آئین‌نامه ضوابط به گونه‌ای طراحی گردند که ضامن حفظ جهت حق در شورای راهبری باشند.

امر شورا و مشورت امروزه در سازمان‌های پویا از ضرورتی انکار ناپذیر برخوردار است . با یک واکاوی میتوان دریافت که اموری که به شورا سپرده شده اند به لحاظ ساختاری و شیوه عمل از چهارچوب و اسلوب بهتری برخوردار است . کلان نگری، دانش محوری، نوآوری و خلاقیت و فرصت‌یابی و فرصت سازی از اصول و ارزش‌های حاکم بر شوراهای فکری است . شورای راهبری حوزه های علمی و پژوهشی خواران به منظور جریان سازی و سازمان دهی تصمیمات مرکز با رویکرد کلان شکل می گیرد .

موشح: ما با سه واژه رهبری، راهبری و راهبردی مواجه هستیم که باید به درستی تصمیم بگیریم کدام را برای نامگذاری این سند برگزینیم. با توضیحاتی که در صفحه اول سند ذکر کردم، تفاوت دو اصطلاح راهبری و راهبردی مشخص

شده است. به نظر می‌رسد تفاوتی بین معنای واژه‌های راهبری و رهبری وجود ندارد. اما از منظر اصطلاحی، رهبری بار سیاسی در نظام اجتماعی دارد و راهبری بیشتر جنبه سازمانی پیدا کرده است. لذا اگر از «شورای راهبری» سخن می‌گوییم، در حقیقت شأن آن شورا را به نوعی «رهبری سازمان» در نظر گرفته‌ایم. این مفهوم بسیار فراتر از «شورای راهبردی» است که صرفاً اصول اساسی و محوری فعالیت سازمان را براساس چشم‌انداز و اهداف آرمانی آن با ملاحظه محیط بیرونی و منابع درونی سازمان شناسایی می‌نماید.

فصل اول: کلیات

ماده (۱) تعریف:

شورای راهبری عبارتست از یک شورای فکری و مشورتی که وظیفه اصلی آن تدقیق در مسایل کلان و ایجاد انسجام و یکپارچگی در ایده‌ها به جهت ایفای نقش حوزه‌های خواهران در عرصه‌های کلان فرهنگی و اجتماعی است.

موشح: این تعریف، فعالیت شورا را از حیثه تصمیم‌گیری و مدیریت عملیاتی و اجرایی دور نموده و به صرف کارشناسی‌های کلان و تصمیم‌سازی برای مدیران محدود می‌سازد. در حالی که عنوان «راهبری» چیزی فراتر از این را به ذهن متبادر می‌نماید؛ نهادی که از عاملیت شدیدتری در تصمیم‌گیری‌های سازمانی برخوردار بوده و حضور پررنگ‌تری دارد.

شورای راهبری به طور خلاصه در این آیین نامه "شورا" نامیده می‌شود.

ماده (۲) اهداف:

۱- بهره‌مندی از خرد جمعی و اجتماع ایده‌ها و افکار برای اتخاذ رویکرد و تصمیم مناسب، در مسائل پیش روی حوزه‌های علمیه خواهران

موشح: قابل ذکر است که «اتخاذ تصمیم» در نهادهای مدیریتی صورت می‌پذیرد و این شورای مشورتی صرفاً مواد اولیه این تصمیمات را تأمین می‌نماید و تصمیم‌گیرنده نیست. لذا مصوبه اجرایی هرگز نمی‌تواند داشته باشد.

۲- همسان سازی نظرات مشاوران مرکز و کمک به ایجاد انسجام و یکپارچگی در برنامه‌های مرکز

۳- سازمان دهی نظرات، پیشنهادات و ایده‌ها و

موشح: گمان می‌رود این بیشتر به یک «اتاق فکر» می‌ماند و تشابهی با عنوان Think tank پیدا می‌کند.

اهتمام به اولویت بندی مسائل کلان حوزه های خواهران

۴- بهره گیری از فضای آینده پژوهی و مدیریت راهبردی با نهادینه سازی تفکر راهبردی

موشح: و این اهداف بیشتر ما را به سوی شورای راهبردی سوق می دهد.

ماده ۳) سیاست ها:

شورای راهبری برای هرچه بهتر انجام شدن امور خود سیاست های ذیل را دنبال می کند:

۱- تعیین سطوح مواجهه با موضوعات کلان مرکز به صورت تشخیص، مواجهه، ارائه راه حل؛

۲- معطوف بودن تلاشها به مسائل روز

۳- تبیین روشمند و مشاوره نظام مند جهت تصمیم گیری آگاهانه

۴- پشتیبانی، حمایت و تحکیم تصمیم گیری با اتکاء به خرد جمعی

۵- نگاه جامع، کلان، راهبردی، نظام مند و آینده نگر

۶- روشمند کردن فعالیت های فکری و تصمیم گیری در مرکز

۷- پیروی از الگوی جمع اندیشی و بهره مندی از توان کارشناسی

۸- پرهیز از ورود به مسائل اجرایی و محتوایی

۹- تاکید بر نظارت شکلی و محتوایی بر روند ارائه راه حل و ارزیابی دوره ای از نتایج تصمیمات

موشح: با توجه به این که هدف اصلی و آرمانی و غایه القصوای تشکیل این شورا، «تعالی» سازمان ذکر شده بود، ضرورت دارد تا در ضمن این اصول، به ضمانت های ایمانی و دینی ای که لازمه حفظ جهت الهی در تصمیمات می باشد توجه داده شود. خوب است چیزی شبیه به سیاست «بررسی انطباق الگوها و مدل های مدیریتی با موازین شرعی و همسو بودن مواضع مرکز با اصول و ارکان اعتقادی و دینی و مطابقت تصمیمات متخذه با مکارم اخلاقی» نیز اضافه گردد.

فصل دوم: ترکیب و ارکان شورا

ماده ۴) ترکیب شورا:

۱- مدیر مرکز

۲- مشاوران عالی مدیر مرکز

۳- نمایندگان شورای اداری به پیشنهاد آن شورا و تایید مدیر مرکز

۴- کارشناسان متخصص در عرصه های سیاسی اجتماعی ، فرهنگی و مدیریتی

تبصره ۱: امکان استفاده از ظرفیت مراکز علمی، به شرط ارتباط موضوعی بلامانع است.

تبصره ۲: کارشناسان مدعو ، بدون حق رای در جلسات شرکت می کنند .

موشح: هنگامی که ما از ارجحیت «خرد جمعی» سخن می گوئیم، البته که بایستی شاخص هایی را برای شناسایی صاحبان خرد نیز برشماریم. در غیر این صورت و با رها کردن این فراز از آئین نامه، دست مدیران را باز گذاشته ایم تا به اندکی از افراد آشنا بسنده نمایند که معلوم نیست واجد صلاحیت لازم برای خردورزی باشند. یکی از نقص های رایج در چنین آئین نامه هایی و در چنین شوراهای نخبگانی همین نکته است. وقتی ما به دنبال تجمیع خرد هستیم، باید نشانه هایی برای یافتن آن در نظر بگیریم، تا احراز نماییم آیا این شورا متشکل از خردمندان است، یا صرفاً افرادی که یک فرد خاص در سازمان تصوّر کرده خردمندند. باید ضوابطی مشخص در آئین نامه درج گردد، تا به صورت خودبه خودی، افراد فاقد آن ها از عضویت در شورای راهبری عزل گردند و افراد واجد، به سادگی شناخته شده و جذب شوند. در چنین حالتی ست که می توان به خردورزی این شورا اعتماد کرد و به آینده آن امید بست. پایان

ماده (۵) ارکان شورا:

- رییس شورا
- نائب رییس شورا
- دبیر محتوایی
- ناظر
- اعضاء ثابت شورا
- کارشناسان مدعو

ماده (۶) شورا باید در اولین جلسه کاری خود ، یک نفر را به عنوان دبیر محتوایی و یک نفر را به عنوان ناظر انتخاب نماید .

فصل سوم : وظایف و اختیارات

ماده ۷) وظایف :

- سیاست گذاری و ارائه راهکارهای کلی
- اعتبار بخشی کارشناسی و تسهیل اجرای نتایج تصمیمات کلان مرکز
- بررسی کارشناسی و اعلام نظر در مورد اولویت مسائل و پیشنهادات
- سامان دهی طرح ها و سیاست های کلان
- ایجاد فضایی برای جمع اندیشی و ترکیب افکار
- ایجاد بستری برای تولید فرآورده های فکری
- بررسی طرح و ایده های راهبردی
- اولویت بندی مسائل با نگاه بلند مدت به جهت تصمیم گیری صحیح

ماده ۸) وظایف ریسی شورا :

- ۱- تشکیل و اداره جلسات گروه؛
- ۲- دعوت از اساتید مدعو در صورت نیاز؛
- ۳- تقسیم کار بین اعضاء گروه و ابلاغ وظایف و انتظارات به اعضاء؛
- ۴- ارزیابی عملکرد اعضاء گروه؛

ماده ۹) وظایف دبیر محتوایی

- ۱- تهیه پیش نویس محتوایی جلسات ؛
- ۲- تنظیم مصوبات شورا؛ ثبت و ضبط و آرشیو موارد مختلف کاری در سامانه های منضبط به نحوی که قابلیت گزارش گیری داشته باشد .
- ۳- تعیین دستور کار شورا بر اساس اولویت هایی که شورا تصمیم گیری کرده است ؛
- ۴- امور محوله از سوی رییس شورا ؛
- ۵- مسئولیت اداره گروه معین تحت نظر رییس شورا .

ماده ۱۰) وظایف ناظر

- ۱- ارائه راهکارهای اجرایی تصمیمات ،
- ۲- ارزیابی دوره ای
- ۳- بازخورد گیری

۴- تهیه گزارش از روند تصمیم سازی برای مدیر مرکز

تبصره ۱: ارائه راهکار اجرایی، به مدیر مرکز و مسئولین بخش های مختلف، بدون دخالت در تصمیم گیری ها می باشد.

تبصره ۲: ناظر باید درستی تصمیمات و عدم تناقض آن را با اسناد بالا دستی مرکز بررسی نماید.

ماده ۱۱) شورای گروه از حداقل ۱۱ نفر و حداکثر ۱۳ نفر، که اعضای ثابت به حساب می آیند تشکیل می شود. شورای گروه با نصف به علاوه یک نفر به رسمیت می رسد.

ماده ۱۲) رئیس شورا با نظر اکثریت می تواند یک موضوع را از دستور کار خارج نماید.

تبصره: رئیس شورا می تواند در صورت ضرورت، ادامه بحث در مورد دستور کار جلسه را متوقف نماید و به موضوع دارای ضرورت بپردازد.

ماده ۱۳) قلمرو فعالیت: شورا اختیار دارد هر طرح یا ایده را بررسی نماید. طرح می تواند از طریق هر یک از اعضای شورا یا شوراهای تخصصی پیشنهاد گردد.

فصل چهارم: برگزاری جلسات شورا

ماده ۱۴) برگزاری جلسات و اداره آن بر عهده رئیس شورا است.

ماده ۱۵) جلسات شورا با حضور رئیس و یا در صورت عدم حضور او، با حضور نائب رئیس رسمیت می یابد.

ماده ۱۶) شورا نمی تواند با حضور نیمی از اعضا و یا کمتر، مصوباتی داشته باشد.

ماده ۱۷) هماهنگی دعوت از اعضا و مهمانان جلسه بر عهده دفتر مدیر می باشد.

ماده ۱۸) هماهنگی و تسهیل ارتباطات درونی، روابط عمومی و ... بر عهده دفتر مدیر است.

ماده ۱۹) نتایجی که پس از بحث و بررسی اعضا در مورد آنها به اتفاق نظر می رسند، مصوبات شورا به حساب می آید. شورا صلاحیت دارد در حوزه شرح وظایف و متناسب با موضوع جلسه مصوبات داشته باشد.

ماده ۲۰) مصوبات شورا در فرمی که به این منظور طراحی شده ثبت و در همان جلسه به امضای اعضا می رسد. بازگشت مصوبات برای تکمیل و رفع ایرادات احتمالی بلامانع است.

ماده ۲۱) در صورتی که اعضای جلسه زوج و آراء برابر بود، نظر رئیس جلسه تعیین کننده خواهد بود.

ماده ۲۲) دبیر محتوایی موظف است، مصوبات شورا را از طریق نامه برای مدیر مرکز ارسال نماید. در صورت عدم تأیید مدیر مرکز و یا نیاز به بازنگری و تکمیل مصوبات، دبیر محتوایی موظف است رییس شورا را در اطلاع گذاشته تا نسبت به تشکیل جلسه با موضوع مربوطه اقدام نماید.

ماده ۲۳) کمیته های تخصصی: به منظور بررسی طرح ها و ایده ها و برنامه های عملیاتی و راهبردی در هر یک از حوزه های تخصصی حوزه علمیه خواهران، شورای راهبری می تواند کمیته های تخصصی تشکیل دهد. کمیته های تخصصی زیر نظر دبیر شورا فعالیت می کنند.

تبصره ۱: اعضای اصلی کمیته های تخصصی را کارشناسان مدعو و اعضای ثابت شورا تشکیل می دهد. عضویت بیش از ۲ نفر از اعضای ثابت شورا در کمیته های تخصصی بلا اشکال است.

تبصره ۲: حدود وظایف و اختیارات، نحوه کار کمیته های تخصصی و ضوابط انتخاب اعضا بر اساس دستورالعمل و آیین نامه پیشنهادی دبیر و تصویب شورا مشخص میگردد.

ماده ۲۴) هر یک از بخش های مرکز می توانند با ارسال درخواست مکتوب برای رییس شورا، نسبت به حضور در جلسات درخواست نمایند.

ماده ۲۵) شورا می تواند بنا بر نیاز خود، از کارشناسان هر یک از بخش های مرکز، شوراهای تخصصی برای حضور در جلسات دعوت نماید.

ماده ۲۶) اعضای شورا بدون هماهنگی با رییس شورا نمی توانند به عنوان عضو شورای راهبری در شوراهای تخصصی و یا بخش های مرکز شرکت کنند.

فصل پنجم: نظارت

ماده ۲۷) ناظر باید ارزیابی دوره ای از جلسات شورا را طبق الگویی که شورا تصویب می کند انجام و نتیجه آن را در غالب گزارش به رییس شورا تحویل دهد.

ماده ۲۸) تعریف پروژه، نظارت شکلی و محتوایی برانجام آن تا حصول نتیجه بر عهده ناظر است.

ماده ۲۹) ناظر باید تنظیم قراردادها، پرداخت ها، تنظیم بودجه و پیگیری آن را به نحوی که شورا مشخص می کند بر عهده بگیرد.

فصل پنجم: خاتمه

موادی از این آیین نامه که مورد اختلاف باشد، یا با تغییراتی در آیین نامه های مرکز، نیاز به تغییر داشته باشد، با نظر مدیر مرکز اصلاح و به روز رسانی می شود.

این آیین نامه در فصل و ماده و در تبصره در شورای اداری مورخ مطرح و تصویب گردید و پس از تصویب نهایی مرکز محترم نظارت لازم الاجرا می باشد. هرگونه تغییر در این آیین نامه تنها با نظر شورای اداری و با تأیید مدیر مرکز امکان پذیر است.